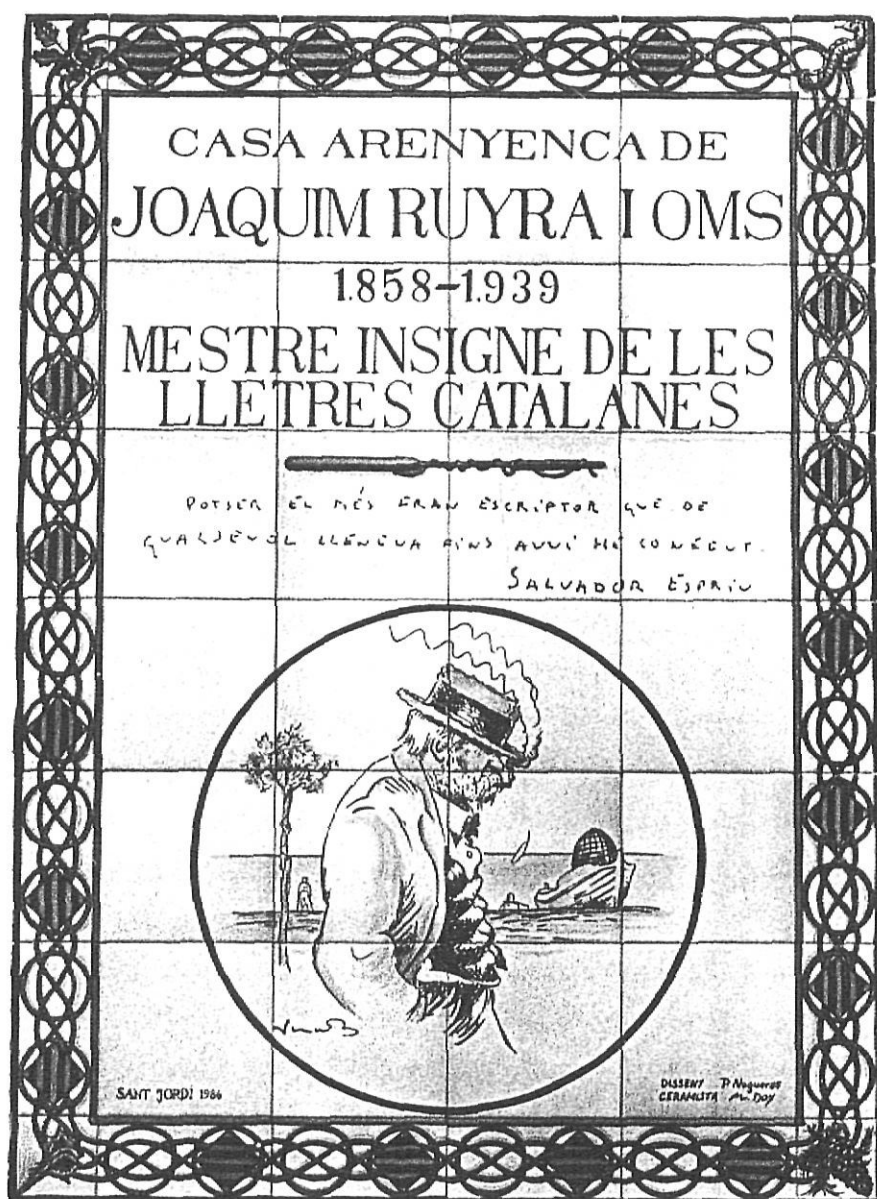

Arenys de Mar: la coneixença amb Espriu

JOSEP MONTMANY I VIDAL

Plató ceràmic instal·lat a la casa del número 71 del rial de sa Clavella, d'Arenys de Mar.

És inqüestionable que el món entranyable i fantasiós de Joaquim Ruyra, neix i creix a Girona, i aconsegueix el zènit de la plenitud i de la inspiració a la «Blanes amada...».

Ara, però, en ocasió del cinquantè aniversari de la mort de l'insigne escriptor, m'abellix de fer-hi un afegitó que mai no ha quedat prou mencionat. Mestre Ruyra, encara que en grau menor, estigué vinculat a la vila d'Arenys de Mar. La seva esposa, Teresa Llinàs de Arnán, germana del baró de Llinàs, pertanyent a la petita noblesa catalana, posseïa la casa del rial de sa Clavella, número 71. Normalment passava a Arenys bona part de les primaveres i les tardors. A Blanes, hi anava els estius. Això sobretot a mitjan dels anys vint fins a la Guerra Civil.

Un grup privilegiat d'arenyencs gaudiren de la seva exquisida amistat i s'admiraren de l'encís d'aquell vellet de figura singular, d'innata bonhomia, humil i recte, senzill fins a la ingenuïtat, cristià no vergonyant. Puc esmentar, entre d'altres, el gironí mossèn Salvador Riera i Pau —per a nosaltres, els nois de la FJC, el Dr. Riera—, que, encara que d'edat distant, es trobaven a Arenys després d'haver-se conegut i intimat a Blanes, durant el temps que mossèn Salvador en fou vicari. També mossèn Josep Palomer i Alsina, arenyenc rellevant i d'àmplia biografia, que semblantment s'havien tractat a Blanes per la mateixa cir-

cumstància de ser-ne vicari. Haig de mencionar els joves escriptors arenyencs, Josep M. Miquel i Vergés i Lluís Ferran de Pol, l'historiador Josep M. Pons i Guri, el papiròleg Dr. Ramon Roca-Puig, el pintor Pere Noguera... També conegué i estimà els caputxins d'Arenys, en singular manera el P. Frederic de Barga. En aquest punt crec oportú de copiar d'un escrit de fra Valentí Serra de Manresa, el següent paràgraf: «Els caputxins d'Arenys guardem, amb molt de zel, un bonic testimoni del pas de Joaquim Ruyra per la nostra vila: es tracta del banc que, per a l'església conventual, ell va regalar molt poc abans de la seva mort. Lesmentat banc porta gravat en el respallier el nom del donant: Joaquim Ruyra i Oms, i al bell mig hi ha, pintat ostentament, el seu escut heràldic amb la llegenda: «Fortitudine Vincit».

Joaquim Ruyra col·laborà en la revista local *Arenys i sa comarca*. I l'any 1934, presidí el jurat qualificador dels X Jocs Florals de l'Ateneu Arenyenc, celebrats per commemorar el cinquantenari de la seva fundació. La festa tingué lloc a l'envelat el capvespre del 9 de juliol de 1934. Ruyra hi pronuncià un magistral discurs. Com a nota històrica em complau d'esmentar que els altres mantenidors foren: Carles Riba, Lluís Bertran i Pijoan, Mn. Josep Palomer i Josep M. Miquel i Vergés. El premi extraordinari de la Generalitat de Catalunya va ser atorgat al conte *Els avets*, del fill adoptiu d'Arenys, l'eximi Salvador Espriu.

Salvador Espriu conegué personalment Joaquim Ruyra a Arenys de Mar, per mitjà de mossèn Josep Palomer. Espriu no deixà mai de manifes-

tar que Ruyra fou un dels escriptors que més influí en la seva producció en prosa, i és el mateix Espriu que en fa una descripció magníficament perfilada de la persona de Ruyra en el fragment de l'article necrològic que va escriure a *Vida Parroquial* d'Arenys (juliol-agost de 1961), en ocasió de la mort de mossèn Palomer, que tot seguit transcriu: «Encara sento parlar mossèn Josep després de la nostra missa dels diumenges i de les diades, i a alguna de les tertúlies dels vespres, a casa, i al seu despatx, on vaig conèixer i tractar Joaquim Ruyra, potser el més gran escriptor que de qualsevol llengua fins avui he conegut. En Ruyra era vell i descuidadíssim, amable, bondadós, molt senyor i tan savi, que mai dels mais vaig collir de la seva boca res que no valgués la pena de ser recordat. Mossèn Josep me'l mostrava —aquesta és la paraula— amb molta tendresa i tal vegada amb una punta de capellanesca ironia, com si es tractés —i així és exactament com es manifestava— de l'aparició d'un monstre sagrat, descendit, per una pura xamba del seu franciscanisme, a un esbarjo col·loquial d'estar per casa. L'incomparable prosista fumava sense parar la caliquenya, t'escoltava amb només un bri d'atenció sorneguera, amenaçava d'escarxar-te amb un immens estuforn (que feia per fortuna figa), amollava de tard en tard alguna vacuïtat que m'agafava sempre de sorpresa, i se n'anava aviat a sopar, i bona nit i bona hora, com en algun indret va escriure ell mateix». La citació és llarga, però s'ho val.

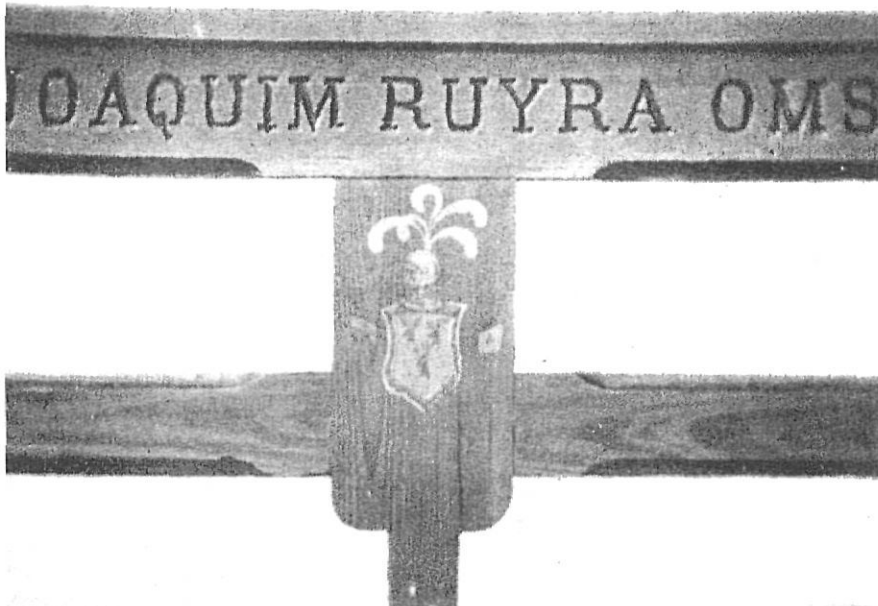
D'abans de la Guerra Civil —jo encara era un noi—, puc rememorar diverses efemèrides. Per exemple, la

vetllada literàrio-musical organitzada en homenatge al Mestre, i celebrada el 1935, un diumenge al captard, a l'eixida del Casal Parroquial, del carrer de l'Església, avui l'actual de la recortoria. La presidí Ruyra. El càlid ambient festiu traspuava senzillesa i intimitat. Mestre Ruyra agrai l'acte i hi llegí, content i complagut, unes pàgines de la seva inèdita obra teatral *En Garet a l'enramada*.

Tornant al principi, em plau subratllar que a la façana de l'esmentada casa del rial de sa Clavella, hi ha instal·lades unes boniques rajoles ceràmiques amb la següent inscripció: «Casa arenyenca de Joaquim Ruyra i Oms, 1858-1939, —Mestre insigne de les lletres catalanes—, «Potser el més gran escriptor que de qualsevol llengua fins avui he conegut. Salvador Espriu».

És evident, doncs, com he explicat, que Arenys de Mar ocupa un lloc en l'itinerari ruyrià, així sí, en un pla molt més discret.

Josep Montmany és escriptor.

El nom de Ruyra en el respallier del banc de l'església conventual dels caputxins d'Arenys.